

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Jan Ondrášek – Josef Smolík
Článok / Article: Vnitřní bezpečnostní vývoj v Kolumbii od roku 2002 do roku 2012
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

ONDRÁŠEK, J. - SMOLÍK, J. 2015. Vnitřní bezpečnostní vývoj v Kolumbii od roku 2002 do roku 2012. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 18, č. 3, 2015. ISSN 1335 – 2741, s. 161-193. Dostupné na internete:

http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/3_2015/ONDRASEK_SMOLIK.pdf.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu Politické vedy. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

VNITŘNÍ BEZPEČNOSTNÍ VÝVOJ V KOLUMBII OD ROKU 2002 DO ROKU 2012

INTERNAL SECURITY DEVELOPMENT IN COLOMBIA FROM 2002 TO 2012

Jan Ondrášek – Josef Smolík*

ABSTRACT

The aim of this thesis is to analyze the internal conflict of Colombia from 2002 to 2012. The authors build on the theoretical work of Paul Collier which suggests that slow economic development can lead to internal instability, and makes the country more prone to the internal violence. The authors of this thesis analyze the economic development and internal security of Colombia using quantifiable data such as gross domestic product and annual economic growth rate as economic indicators and annual murder rate and yearly kidnaping statistics as security indicators. Aforementioned data are compared with the possibilities of being either directly or inversely proportional. The results show that Collier's theory correlates with reality in Colombia from 2002 to 2012, thus answering the main research question: What is the relation between economic and security indicators in Colombia in the years 2002 to 2012? Authors also offer a description of actors of internal conflict in Colombia. These actors are divided into primary: internal actors of the conflict such as leftist guerrilla, and secondary: external countries with substantial influence over the Colombian conflict. Authors believe that close examination of actors of the conflict helps to understand the broader picture of internal security development in Colombia.

Key words: Colombia, Conflict, Terrorism, Guerilla, Collier

Úvod

Současná Kolumbie zažívá jeden z nejdéle trvajících civilních konfliktů na naší planetě. Velká vlna násilí se vzedmula v období

* Jan Ondrášek je studentem na Katedře politologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika, e-mail: 391139@mail.muni.cz.

PhDr. Josef Smolík, Ph.D., působí jako odborný asistent na Katedře politologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita, Joštova 10, 602 00 Brno, Česká republika, e-mail: josef@mail.muni.cz.

*La Violencia*¹ a s různou intenzitou pokračovala kolumbijskou historií až do současnosti. Hlavní rozkol je vedený mezi levicově smýšlející guerillou, kterou představuje především skupina FARC², a oficiální kolumbijskou vládou. Konflikt v Kolumbii má nejenom ideologický, ale i celospolečenský kontext, protože se země dlouze vypořádává se svojí koloniální historií a formou rozdělení zdrojů a majetku (USAID, 2014). V průběhu konfliktu je možné sledovat postupné vzdalování se ideologickému základu v řadách guerill, které vycházely ze specifického levicového pojetí marxismu. To se projevuje například jejich zvýšenou aktivitou v oblasti narkotik či počtem únosů, které jsou primárně cílené jako zdroj zisku (Feldmann, Hinojosa, 2009).

Pokud nahlédneme na Kolumbii spektrem posledních desetiletí, pak se dá hovořit o tom, že 90. léta přinesla nebývalou vlnu násilí a terorismu, reprezentovanou například vzájemným soubojem Medelínského a Cali kartelu³ a jejich následným rozprášením, či neúspěšnými mírovými jednáními s levicovými guerillami. Na přelomu tisíciletí dochází k rekordně vysoké míře násilností, a to jak kvůli neúspěšným jednáním, tak vzestupu jednotné paramilitární organizace AUC⁴, která vznikla jako reakce na šikanu ze strany levicových guerill ve venkovských oblastech (Smolíková, Smolík, 2011).

V kontrastu k 90. létům dochází v novém tisíciletí k relativní stabilizaci bezpečnostní situace, respektive kupevnění státní moci. Především za administrativy prezidenta **Alvaro Uribe Veleze** dochází k radikálnímu posunu vůči guerillám, což se projevuje oslabením jejich pozic. Během stejné administrativy dochází ke složení zbraní největší paramilitární skupiny AUC a nově, nyní již za administrativy prezidenta **Santose**, k obnovení mírových jednání s největší guerillovou organizací FARC (Colombia Reports, 2012).

Autoři přistupují k analýze vnitřní bezpečnosti v Kolumbii pomocí teoretického pokladu, jež vychází z díla profesora ekonomie **Paula Colliera**, který vyzdvihuje důsledky ekonomického vývoje a čerpání nerostného bohatství na vnitřní stabilitu země (Collier, 2009). Hlavní výzkumná otázkou zní: *Jaký je*

¹ La Violencia označuje období otevřené občanské války v Kolumbii, která se odehrála v letech 1948 až 1958 (Hrabálek, 2006).

² FARC označuje Revoluční ozbrojené síly Kolumbie, největší guerillové uskupení na území Kolumbie (Insight Crime, 2014a).

³ Medelínský kartel a Cali kartel byly prominentní drogové kartely působící v Kolumbii ke konci minulého století (Frontline 2014).

⁴ AUC označuje jednotnou paramilitární organizaci Spojená Sebeobrana Kolumbie, která pod sebe zastřešila jednotlivé paramilitární skupiny na konci 90. let (Stanford University 2012a).

vztah mezi bezpečnostními a ekonomickými indikátory v Kolumbii? Autoři porovnávají jednotlivé indikátory a jako možná východiska vidí buď nepřímou úměru, kdy s rostoucí ekonomikou klesá bezpečnostní nestabilita a vice versa, nebo úměru přímou, kdy s rostoucí ekonomikou roste i bezpečnostní nestabilita.

Cílem práce je objasnit vztah mezi ekonomickým a bezpečnostním vývojem v Kolumbii v letech 2002 a 2012 a zároveň na případu dané země validovat teoretický základ, vycházející z **Collierovy** práce.

1 Teoretické vymezení

V rámci teoretického vymezení autoři představují výchozí myšlenkové směry, o které se práce opírá. Kolumbijský civilní konflikt je jeden z nejdéle trvajících konfliktů svého druhu a jako takový je poměrně složitě vymezitelný. Z toho důvodu vychází autoři z velmi pevného rámce výzkumu, který stanovuje jasně dané mantinely pro analýzu daného jevu.

Na úvod teoretického vymezení je představena práce **Paula Colliera**, která tvoří výše zmiňované mantinely pro výzkum. Následně jsou vymezeny koncepty, s kterými je možné se v práci setkat a které budou klíčové pro chápání problematiky kolumbijského konfliktu.

1.1 Výchozí teorie

Hlavní teoretické zachycení se opírá o práci **Colliera**, který ve své knize *Miliarda nejchudších* redukuje stabilitu a nestabilitu vnitřní bezpečnosti na ekonomické ukazatele spojené s dalšími proměnnými, jako je souvislost s těžbou nerostného bohatství a fenoménem surovinového prokletí⁵. **Collier** identifikuje tři hlavní příčiny vzniku občanské války (viz Collier, 2009).

První příčinou je nízký příjem obyvatelstva, tedy chudoba, která vzbuzuje nespokojenost obyvatel. V tomto směru tvoří civilní konflikt začarovaný kruh, neboť spory vedou k rozšíření chudoby a tedy opět o to větší náchylnosti ke vzniku konfliktu či jeho intenzifikaci (Collier, 2009).

Druhým je pomalý ekonomický růst, v horším případě stagnace či úpadek. **Collier** danou problematiku kvantifikuje na úroveň procent, kdy kterákoli země s nízkými příjmy čelí v horizontu pěti let 14% nebezpečí vzniku občanské války.

⁵ Fenomén surovinového prokletí poukazuje na jev, kdy stát, který má nerostné bohatství paradoxně neprosperuje, kvůli konfliktům o zdroje a nestabilní vládě. Surovina působí jako katalyzátor vnitřních sporů a ubíjí jiné možné ekonomické produkty, které jsou upozadovány (Neumayer, 2004).

Procentuální pohyby ekonomického růstu směrem vzhůru nebezpečí snižují, a naopak stagnace a úpadek riziko zvyšují. V kontextu Kolumbie je důležité vnímat i dlouhodobý rozpor v rozdělení majetku a půdy. Ačkoli může celková hospodářská výkonost země stoupat, bohatství zákonitě nezasáhne všechny oblasti a vrstvy obyvatelstva (Mauricio, 2000). **Collier** argumentuje, že tyto dvě první příčiny vedou k pocitům chudoby a beznaděje, které u mladých mužů zvyšují pravděpodobnost k tomu, že se nechají rekrutovat povstaleckou armádou. Problém vnímá perspektivou ekonomickou, nikoli politickou. Tedy přidání se k povstalecké skupině je jednodušší způsob zisku obživy než regulérní zařazení se do společnosti (Collier, 2009).

Posledním důležitým zdrojem nestability je dle **Colliera** závislost na vývozu surovin, která podstatně zvyšuje nebezpečí vypuknutí občanské války. Suroviny nabízí rychlou cestu k bohatství tomu, kdo ovládá jejich naleziště. Jednotlivé ozbrojené skupiny mohou díky surovinám financovat protistátní či teroristické aktivity. Surovinové zdroje také přitahují pozornost externích aktérů, kteří mohou mít zájem na svržení vlády a nastolení ekonomicky výhodnějších poměrů. Příkladem mohou být těžbařské společnosti (Collier, 2009).

Celkově **Collier** zpochybňuje politické vlivy, které by stály za vnitřním konfliktem, a redukuje realitu na pozorování ekonomických zájmů. Argumentuje, že v podstatě neexistuje žádná prokazatelná souvislost mezi politickým útlakem a vznikem občanské války. Stejně tak nevidí kauzalitu mezi útlakem specifické skupiny či etnika a vzestupem konfliktu. Dokonce zpochybňuje i historickou příčinnost. Povstalci těmito „nespravedlnostmi“ mohou argumentovat, aby přilákali pozornost či sympatie, ale skutečný zdroj konfliktu může být mnohem prozaičtější, a to prostá potřeba se obohatit (Collier, 2009).

Vůči těmto tezím se vymezují jiní autoři, kteří zkoumají vnitřní konflikty. Kritická pozice vychází z opomenutí možných dalších klíčových ekonomických faktorů, jako jsou zájmy dodavatelů zbraní a míra byrokratické korupce. **Collier** dané proměnné do svého souhrnu nezahrnuje z důvodu obtížné měřitelnosti, což může působit kontroverzně. Další rovina kritiky postihuje zkoumání fenoménu křivdy, jakožto primárního zdroje vnitřní nestability. Křivda je ze své podstaty velmi špatně definovatelná a podléhá značnému subjektivnímu zabarvení, přesto by ve výzkumu konfliktů měla mít své místo. Autoři se nicméně shodují, že **Collierova** teorie vychází z velmi kvalitního výzkumného rámce a nabádají k další badatelské činnosti, která by mohla rozšířit či verifikovat předestřené myšlenky (Bensted, 2011).

Na základě výše uvedených hypotéz lze usuzovat, že v případě příznivého

ekonomického vývoje by mělo zároveň docházet k oslabování revolučního potenciálu uvnitř země a tedy k bezpečnostní stabilizaci. V rámci práce jsou sledovány tři hlavní ekonomické atributy a těmi jsou hrubý domácí produkt na obyvatele, výše ekonomického meziročního růstu a ekonomická diverzifikace čerpání zdrojů.

Samotná čísla hospodářského růstu by nám nicméně nedokázala s jistotou určit, zda skutečně dochází k uklidnění bezpečnostní situace. Z toho důvodu je sledováno i několik faktorů přímo spojených s mírou násilí. Jedná se o statistický údaj ročního počtu vražd na 100 000 obyvatel a množství únosů na civilním obyvatelstvu.

Při pozorování ekonomických indikátorů a srovnávání s indikátory bezpečnostními se přibližujeme k odpovědi na otázku, jaká je mezi danými proměnnými vazba a zda dochází od roku 2002 do roku 2012 v Kolumbii ke stabilizaci bezpečnosti.

1.2 Koncepty

V následující podkapitole se autoři zaměřují na klíčové koncepty, které definují chápání kolumbijského vnitřního konfliktu. Podkapitola je rozdělena na bezpečnostní terminologii a terminologii ekonomickou. Dále autoři konceptualizují způsob, jakým jednotlivé termíny zapadají do rámce daného výzkumu.

1.2.1 Užitá bezpečnostní terminologie

Úvodem je důležité konceptualizovat základní aktéry kolumbijského konfliktu. Primárním vyzyvatelem kolumbijské národní celistvosti jsou levicové guerilly. *Guerilla* je dle politologa **Mareše** středně velká skupina ozbrojenců s hierarchickým členěním, kde platí, že jednotliví komatanti užívají především lehké pěchotní zbraně a útočí pomocí taktiky komand na vojenské, policejní či administrativní cíle. Guerilla se snaží o oslabení vojenské moci nepřítele a ovládnutí určitého teritoria. Příslušníci guerill jsou většinou uniformovaní (Mareš, 2004). **Marešovu** definici je nutné v kontextu latinskoamerických guerill doplnit o fakt, že často útočí na civilní cíle s cílem zastrašit obyvatelstvo a vyvolat nedůvěru ve státní aparát. Můžeme hovořit tedy spíše o organizovaných ultralevicových teroristických skupinách, neboť při páchání svého násilí útočí cíleně na civilní obyvatelstvo (Stanford University, 2012b).

Druhým a neméně nebezpečným aktérem jsou *Paramilitární skupiny*, které

chápeme jako samostatného aktéra v rámci kolumbijského konfliktu. Jedná se o seskupení, která vznikla jako lokální odpověď na šikanu, násilí a expanzi guerillových jednotek. Jako takové byly ze začátku často nepřímo podporovány státem. Se vzrůstající vojenskou silou se začaly osamostatňovat a získávaly ambice na ovládnutí územních celků. Paramilitární či polovojenské uskupení vznikaly v průběhu 80. a 90. let také za účelem ochrany drogového průmyslu před guerillami (Fernando Cubides, 2001).

Třetím významným aktérem je *Oficiální kolumbijská vláda*. V časovém rámci této práce ji charakterizuje vláda prezidentů **Alvaro Uribe Veleze** (od roku 2002 do roku 2010) a **Juana Manuela Santose** (od roku 2010 do současnosti). Moc se v Kolumbii dělí na exekutivní, legislativní a soudní. Výkonnou moc má v rukou prezident, legislativu kongres a moc soudní má nejvyšší soud. Na vládu jsou napojeny různé kontrolní orgány, které mají za účelem dozor nad dodržováním lidských práv, ale třeba i dozor nad fiskální politikou. Ústava z roku 1991 stanovuje, že Kolumbie je sociálním státem, který se má postarat o ekonomický blahobyt a rovné příležitosti pro své občany (Princeton, 2009).

Z hlediska bezpečnostních konceptů je jedním z hlavních fenoménů, jež je typický pro všechny aktéry kolumbijské konfliktu, *terorismus*. Ten je definován jako „*metoda opakujícího se násilí, která má vyvolat strach a je využívána utajeně, individuálními aktéry, kolektivně nebo státními aktéry pro zločinecké nebo politické důvody. V kontrastu k vraždě nejsou přímí účastníci násilí hlavním záměrem. Lidské oběti jsou převážně nahodile nebo selektivně vybrané cíle z dané populace a slouží jako nositelé poselství. Jedná se o komunikační proces založený na hrozbě a násilí a sestává z vykonavatelů (teroristů), obětí (nositelů poselství) a publika, které je hlavním cílem. Úmyslem může být vyvolání všeobecného strachu, dosažení vlastních nároků na získání veřejné pozornosti v závislosti na tom, zda je hlavním terčem zastrašení, nátlak nebo propagace* (Jongman, Schmid, Stohl 1988, s. 28). Autoři **Feldmann** a **Hinojosa** považují tuto definici za nejvhodnější pro kolumbijské prostředí díky širší interpretace, která umožňuje obsáhnout jednotlivé akty aktérů konfliktu (Feldmann, Hinojosa, 2009).

Teroristické činy jsou konkrétní zločinné akty páchaný teroristy, tedy vykonavateli terorismu. Jedná se například o únosy, útoky pomocí výbušnin či masakry na civilním obyvatelstvu. Jednotlivé teroristické činy jsou v rámci práce kvantifikované dle ročních statistik a poukazují na zvyšující se intenzitu, nebo naopak snižující se tendenci.

Terorismus jako takový není výlučně jediným bezpečnostním ukazatelem,

ktorý napoví o situaci v dané zemi. Autoři tohoto textu sledují také *roční počet vražd na 100 000 obyvatel*, což je měřitelná jednotka, aplikovaná jako jeden z ukazatelů bezpečnosti konkrétního státu nebo oblasti. Pracují s vládní statistikou spáchaných vražd na 100 000 obyvatel. Čím vyšší je výsledná hodnota, tím hůře je hodnocená bezpečnost a vice versa (Bisogno, Gibbons et al., 2013).

Pozorováním výše zmíněných bezpečnostních indikátorů u aktérů konfliktu získáme základní přehled o *Bezpečnostním vývoji* v Kolumbii, jenž je konceptualizován jako souhrn kvantifikovatelných dat, jako je míra vražd a počet teroristických aktů dle ročních statistik v rozmezí let 2002 až 2012.

1.2.2 Užité ekonomická terminologie

Jednotlivé ekonomické identifikátory vychází z prezentované teorie **Colliera**. Autoři se zaměřují v prvé řadě na objem *hrubého domácího produktu na obyvatele*, a to od roku 2002 do roku 2012. Hrubý domácí produkt sestává z celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném časovém období (Business dictionary, 2014). Jestliže se hrubý domácí produkt vydělí počtem obyvatel, získáme objem *hrubého domácího produktu na obyvatele*, což je statistika vhodná pro porovnání s jinými zeměmi, neboť poukazuje na skutečnou relativní hodnotu produktivity daného státu (Investopedia, 2014). Data jsou prezentovaná v počtu amerických dolarů a porovnávána s Českou republikou. Účelem je získat srozumitelnou perspektivu pro zhodnocení hospodářské výkonnosti a srovnání relativní životní úrovně.

Druhou kvantifikovanou ekonomickou veličinou je *meziroční výše růstu či propadu ekonomiky* státu. Opět platí dané časové a teritoriální vymezení. Meziroční výše růstu je definovaná jako meziroční procentuální růst hrubého domácího produktu a souvisí blízce s **Collierovým** předpokladem zvyšování a snižování frustrace a náchylnosti k vnitřnímu konfliktu na základě ekonomických výhledů (Collier, 2009).

Mimo kvantifikovaná ekonomická data stojí analýza diverzity čerpání přírodních zdrojů a náchylnost ke konfliktu na základě boje o suroviny. Autoři zkoumají *diverzitu čerpání přírodních zdrojů* na procentuálním vyjádření zastoupení jednotlivých zdrojů v celkové ekonomice státu. Dostatečné rozložení čerpání zdrojů má zabránit negativním efektům spojených s propojením ekonomiky s těžbou určité komodity. Pro tento fenomén se používá odborný termín *Dutch Disease* a konkrétně popisuje ztrátu konkurenceschopnosti v jiných oblastech ekonomiky při přílišném spoléhání se na profit z využívání

přírodních zdrojů (Money Terms, 2013).

2 Metodologie

V rámci kapitoly metodologie představí autoři výchozí vědecké ukotvení práce a hlavní výzkumné otázky. Odpověď na otázky validují pomocí sběru a analýzy veřejně dostupných dat. Získaná data popisují jednotlivé ekonomické a bezpečnostní indikátory, vycházející z představené teorie, které jsou v závěru práce vzájemně srovnány.

2.1 Analýza veřejně dostupných dat

Primární data vychází z analýzy kvantifikovatelných proměnných, které mají pomoci odpovědět na hlavní výzkumnou otázku: *Jaký je vztah mezi bezpečnostními a ekonomickými indikátory v Kolumbii?*

Autoři redukují zkoumanou realitu na časové období mezi lety 2002 až 2012; tato perioda zahrnuje funkční období dvou posledních prezidentů, **Alvaro Uribe Veleze** a **Juana Manuel Santose**.

Nejprve jsou identifikovány ekonomické proměnné a poté proměnné bezpečnostní. Ty autoři kvantifikují na roční bázi a zasazují je do grafů, které napoví, zda během zvoleného časového rámce došlo v rámci dané proměnné ke vzestupné tendenci, klesající tendenci, anebo ke stagnaci. Zatímco ekonomické indikátory spolu korelují a výslednice jedné proměnné mohou ovlivňovat proměnné jiné (*Při růstu HDP na obyvatele za rok poroste i meziroční HDP*), bezpečnostní proměnné jsou záměrně zvoleny tak, aby zasáhly co nejširší pole vnímání vnitřní stability a byly od sebe vzájemně jasně odlišené.

Mezi zkoumané ekonomické proměnné autoři řadí *celkový hrubý domácí produkt na obyvatele a meziroční růst hrubého domácího produktu*. Účelem zkoumání daných indikátorů je objasnit, zda se rozšiřovala v letech 2002 až 2012 chudoba, anebo zda bylo naopak rozšiřováno bohatství Kolumbie a jejích obyvatel (k tomu srov. Business Dictionary, 2014). HDP však neodhalí sociální rozdíly ve společnosti a způsob rozdělení bohatství, především mezi možnými mohovitějšími centry a odlehlými chudými oblastmi.

Mimo výše uvedené proměnné stojí analýza čerpání přírodních zdrojů, kde se autoři snaží identifikovat náchylnost Kolumbie k *fenoménům surovinového prokletí a takzvané dutch disease*. Ty vycházejí z ekonomické závislosti na čerpání surovinových zdrojů a dle práce **Colliera** existuje kauzální vazba mezi čerpáním surovin a náchylností k vnitřnímu konfliktu (Collier, 2009). Autoři práce

zkoumají procentuální rozložení využití čerpání jednotlivých neobnovitelných komodit a jejich podíl na celkové hospodářské výkonnosti. Vysoká závislost na jedné komoditě jako zdroji příjmů je klasifikována jako možná náchylnost k výše zmíněným fenoménům, zatímco rozložení zdrojů příjmů mezi několik jednotek signalizuje stabilnější ekonomickou situaci.

Celkově by měla analýza ekonomických indikátorů jednoznačně napovědět, zda v letech 2002 až 2012 došlo k ekonomické stabilizaci a zbohatnutí, ekonomické stagnaci, anebo ekonomickému úpadku.

Z faktorů indikujících bezpečnostní situaci v zemi autoři sledují *počty únosů a míru vražd na 100 000 obyvatel*. Obě proměnné jsou taktéž pozorovány na základě ročních statistik a v rámci vybraného časového rámce. Klesající míra je hodnocena jako pozitivní bezpečnostní vývoj, zatímco stagnace či rostoucí míra představuje vývoj negativní. Výsledná data autoři neporovnávají s jinými zeměmi, protože pro analytický výstup je klíčová dlouhodobá tendence zachycená právě v konkrétním kolumbijském prostředí.

Počet únosů je zvolen jako vhodná proměnná na základě výzkumu chování guerill a nástrojů, které využívají k rozšíření svého vlivu. Únos lze vnímat na dvou úrovních, a to jednak jako zdroj příjmů, ale také jako teroristický akt, který podřívá důvěru ve státní aparát (Feldmann, Hinojosa, 2009). Z analytického hlediska se jedná o jasně měřitelnou veličinu, kde lze výsledné roční hodnoty dohledat z vládních statistik a statistik nevládních organizací. Vykonatel teroristického činu se také z pravidla k činu přihlásí, neboť únos by, ze své podstaty, bez mediální pozornosti či výkupného nedával (logicky vzato) smysl. To usnadňuje jejich řazení k odpovědným aktérům a zvyšuje vypovídací hodnotu analýzy. Jiné příklady teroristických činů objevujících se v kolumbijském prostředí, jako jsou bombové útoky nebo masakry na civilním obyvatelstvu, postrádají čitelnost dat v případě bombových útoků, případně časovou relevanci v případě civilních masakrů. Ty byly ve většině vykonávány paramilitáry, kteří nezapadají v celé šíři do předestřené časové redukce, neboť jejich hlavní představitelé v roce 2006 složili zbraně (Smolíková, Smolík, 2011).

Druhou sledovanou veličinu, *míru vražd na 100 000 obyvatel*, se autoři rozhodli aplikovat z toho důvodu, že není obecně klasifikována pouze jako teroristický čin, ale přináší i sondu do míry trestné zločinnosti. Ta je neméně důležitá, pokud se snažíme o objektivní zhodnocení vnitřní bezpečnosti konkrétní země. Stejně jako míra únosů i míra vražd je poměrně úzce sledovaná statistika mezinárodním společenstvím. Dalším důvodem pro sledování daného indikátoru je fakt, že dle zdrojů je více jak 20 % vykonaných

vražd motivováno politicky, tedy mají často přímou souvislost s vnitřním kolumbijským konfliktem (Feldmann, Hinojosa, 2009).

Porovnáním jednotlivých proměnných získáme odpověď na primární výzkumnou otázku, tedy *Jaký je vztah mezi bezpečnostními a ekonomickými indikátory v Kolumbii?* Možné odpovědi jsou *přímá úměra*, kdy s rostoucí počtem bezpečnostních proměnných rostly i ekonomické, což by bylo v přímém rozporu s výchozí teorií. Druhou možností je *úměra nepřímá*, a to buď klesající bezpečnostní indikátory za současného růstu těch ekonomických, a naopak rostoucí bezpečnostní indikátory s klesajícími ekonomickými. Obě tyto varianty nepřímé úměry by na případu Kolumbie danou teorii podpořily.

V případě sledování bezpečnostních indikátorů se nám podaří přiblížit k odpovědi na otázku, zda došlo v daném časovém rámci k pozitivnímu bezpečnostnímu vývoji, nebo nikoli – přinejmenším v rozhraní sledovaných proměnných.

3 Aktéři kolumbijského konfliktu

Stejně jako v ostatních aspektech této práce i v případě deskripce aktérů kolumbijského konfliktu autoři sledují především období let 2002 až 2012. V průběhu posledních desetiletí (a i v předchozí době) vstupovaly do kolumbijského konfliktu kromě domácích aktérů i aktéři zahraniční. Za nejvýraznější z nich lze považovat především Spojené státy americké a státy přímo sousedící s Kolumbií. Z toho důvodu je kapitola rozdělena na primární – vnitrostátní aktéry a aktéry sekundární, kteří zasahují z venčí.

3.1 Primární aktéři kolumbijského konfliktu

Primární aktéři kolumbijského konfliktu jsou vymezeni jako takoví aktéři, kteří se přímo podílejí na civilním konfliktu a pocházejí z Kolumbie. Za hlavní představitele jsou považováni: oficiální kolumbijská vláda, levicové guerilly a pravicové paramilitární skupiny.

3.1.1 Oficiální kolumbijská vláda

Oficiální kolumbijskou administrativu reprezentoval od roku 2002 prezident **Alvaro Uribe Velez**, který se velice ostře vymezil vůči dosavadní státní politice proti rebelům a vytvořil akční plán, jenž si kladl za cíl výrazně zvýšit bezpečnost obyvatel a snížit moc guerillových skupin. Ten formuloval v roce 2003 do dokumentu *Demokratická bezpečnostní a obranná politika*, ze kterého vyplývají

tři základní imperativy. 1) Nedostatek osobní bezpečnosti je základem pro sociální, ekonomické a politické problémy Kolumbie. 2) Tento nedostatek osobní bezpečnosti vzniká kvůli absenci státní moci v rozsáhlých částech kolumbijského teritoria. 3) Snahou všech součástí státní moci by mělo být zaměření na odstranění nedostatků národní integrace. Za hlavní hrozby dokument označuje terorismus, drogy, špinavé peníze, pašování zbraní, únosy a vraždy (Marks, 2005).

Jednorázový plán bylo třeba zařadit do dlouhodobější strategie, aby se zajistila jeho kontinuita a efektivita. Za tím účelem vznikl dokument *Plan Patriota*⁶, který soustředil vládní zdroje na konkrétní oblasti Kolumbie, které měly být zbaveny přítomnosti FARC, a zároveň zabezpečoval oblasti již spadající pod kontrolu státu. Kombinace dlouhodobého plánu, bezprecedentně tvrdého přístupu vůči guerillám a koncentrace na stabilizaci bezpečnosti vedla jednoznačně ke snížení kriminality a protistátní aktivity (Hrabálek, 2006). K úspěchu prvního období **Uribeho** administrativy přispěly i kroky jeho předchůdce, který započal rozsáhlé armádní reformy.

Uribeho přístup k paramilitářům byl zcela odlišný, tedy místo konfrontace se rozhodl k dialogům o odzbrojení. Tyto snahy vyvrcholily v roce 2006 úspěšnou demilitarizací, zastřešující paramilitární skupiny AUC. Demilitarizaci předcházelo jednostranné příměří ze strany AUC od roku 2002 a přihlášení se ke „Kolumbii bez drog“. Nelze usuzovat, že by daným krokem byly vyřešeny všechny problémy spojené s paramilitáry (Smolíková, Smolík, 2011), nicméně se jednalo o jednoznačný posun z hlediska konsolidace bezpečnosti v kolumbijském prostředí.

Ve svém druhém volebním období **Uribe** pokračoval v nastolené politice, která se těšila oblibě u většiny obyvatel (Colombia Reports, 2014a), a podařilo se mu zasadit několik citelných ran guerillovým skupinám, jmenovitě například operace *Jaque*, při které osvobodil 15 rukojmích z rukou FARC. Mezi rukojmími byla i bývalá prezidentská kandidátka **Ingrid Betancourtová** (Operation Jaque, 2008). Operace se dostala do čela pozornosti a podtrhla **Uribeho** úspěchy v očích veřejnosti. Ve stejném roce se podařilo kolumbijské vládě při kontroverzním přeshraničním útoku zneškodnit druhého nejvýše postaveného muže FARC **Raúla Reyese**, nicméně si tak poškodila diplomatické vztahy s Ekvádorem, na jehož území se v době smrti **Reyes** nacházel. Plné diplomatické vazby byly opět navázány až s ukončením **Uribeho** administrativy

⁶ *Plán Patriot* (Hrabálek 2006).

a nástupem prezidenta **Juana Manuela Santose** (CNN, 2010).

Uribeho administrativa se neobešla bez skandálů. Během druhého volebního období vyplula na povrch kauza s odposloucháváním, ovlivňováním a dokonce údajnou likvidací politických odpůrců a lidskoprávních aktivistů. V pozadí měla stát státní bezpečnostní agentura DAS⁷, která měla široké pravomoci v oblasti ochrany vysokých státních úředníků a kontrarozvědných aktivit (Colombia Reports, 2009). DAS byla později za administrativy **Juana Manuela Santose** rozpuštěna a nahrazena národní zpravodajskou službou, které byla ponechána pouze výzvědná kompetence (BBC, 2011). I přes skandály si prezident **Uribe** dokázal udržet značnou podporu obyvatelstva a ke konci administrativy se pokusil o změnu ústavního práva, která by mu dovolovala kandidovat třetí souvislé období. Navrhovaná změna byla zamítnuta ústavním soudem a tak **Uribe** ustoupil do pozadí a podpořil kampaň svého nástupce **Juana Manuela Santose** (Colombia Reports, 2011).

Po nástupu do funkce v roce 2010 **Juan Manuel Santos** pokračoval v bezpečnostní politice předestřené svým předchůdcem, nicméně záhy se začal od **Uribeho** v mnoha ohledech distancovat. Za jednu z největších změn lze považovat započetí dialogu s mnoha opozičními skupinami a obnovení diplomatických a politických vazeb se sousedními zeměmi (Colombia Reports, 2010). Tyto snahy vyvrcholily na podzim roku 2012 započatím formálních mírových jednání s levicovou guerillovou skupinou FARC. Obě strany jednájí o možnosti zapojení členské základny FARC zpět do společnosti a zároveň umožnění FARC participovat na legitimním politickém poli. Rebelové si nárokuje úspěch jednání tím, že se jim podaří prosadit pozemkovou reformu. Vláda může nicméně při jednáních těžit z faktu, že poprvé není tlačena do mírového řešení a vystupuje z pozice silnějšího (BBC, 2014a).

Jestliže hodnotíme působení kolumbijské vlády v rozsahu let 2002 až 2012, pak jí nelze upřít jednoznačné úspěchy v potírání levicových guerill a terorismu. Na straně druhé docházelo k případům násilí na civilistech a potlačování osobních svobod. Nahlížet na kolumbijský konflikt pouze spektrem počtu obětí a teroristických útoků je proto značné zjednodušení. Prezident **Santos** ve směru dialogu podniká výrazně vyšší aktivitu než jeho předchůdce a díky znovuzvolení v roce 2014 bude mít možnost v nastolené politice pokračovat další čtyři roky (BBC, 2014b).

⁷ DAS je španělská zkratka pro *Departamento Administrativo de Seguridad*, tedy Administrativní oddělení bezpečnosti.

3.1.2 Revoluční ozbrojené síly Kolumbie – FARC

FARC představují dlouhodobě nejsilnější revoluční skupinu působící na kolumbijském území. Jejich historie sahá až do 60. let minulého století a právem se dají považovat za největšího oponenta proti integritě současného kolumbijského státu (Insight Crime, 2014a). Od tradiční guerilly, která se zaměřuje především na uniformovaný boj proti vojenským, policejním či administrativním cílům (Mareš, 2004) se kolumbijské guerilly liší v cílených útocích na civilní objekty a běžné obyvatele Kolumbie. Dá se tedy hovořit spíše o ultralevicových teroristických skupinách. FARC vychází z marxisticko-leninské ideologie a prosazuje levicové smýšlení a reformy. Dlouhodobě lze sledovat napojení FARC na drogový průmysl a v dnešní době tvoří drogy většinu jejich příjmů (Smolíková, Smolík, 2011). Levicové guerilly ovládají značnou část výrobního řetězce a vyvíjejí tlak na chudé farmáře, kteří nemají jinou možnost, než se do průmyslu zapojit. Při státních operacích proti drogové výrobě tak dochází i k útokům na civilisty, kteří stojí mimo ideologický souboj (Vargas, 1999).

Největší rozšíření zaznamenali FARC v 90. letech, kdy se jejich členská základna rozrostla až na 16 000 a na přelomu tisíciletí ovládali demilitarizovanou zónu o velikosti Švýcarska, která jim byla udělena v rámci mírových jednání s prezidentem **Andresem Pastranou** (Insight Crime, 2014a).

V době nástupu prezidenta **Uribeho**, v roce 2002, se rebelové nacházeli v plné síle, které dosáhli díky mobilizaci a revitalizaci v rámci mírových jednání. Bezprecedentně tvrdý postup vládních složek nicméně vedl k téměř okamžitým výsledkům a během několika let se dařilo výrazně snížit jak členskou základnu, tak počet útoků vůči státu či civilnímu obyvatelstvu, a to navzdory demilitarizaci paramilitárních skupin, které tvořily v mnoha regionech silovou protiváhu proti guerillám (Smolíková, Smolík, 2011). Pro ilustraci oslabení pozic FARC lze vybrat rok 2008, kdy skupina nejen utrpěla značné porážky, ale byla svým dlouhodobým podporovatelem **Hugo Chavezem** vyzvána, aby složila zbraně (Alternet, 2008). Kromě toho v letech 2008, 2010 a 2011 umírají špičky vojenského vedení, a to v chronologické řadě nejprve **Raul Reyes**, po něm následoval **Victor Julio Suarez**, známý jako „Mono Jojoy“, a naposled **Alfonso Cano**, který byl do té doby vrchním velitelem FARC.

I přes tvrdé opatření si guerilly udržely akceschopnost a v mnoha ohledech se přizpůsobily novým podmínkám. Do dnešního dne čítají jejich síly několik tisícovek mužů a stále ovládají řadu venkovských oblastí, ze kterých mohou čerpat zisk skrze drogový průmysl (Insight Crime, 2014a).

Od podzimu roku 2012 zasedli FARC znovu k jednacímu stolu, tentokrát s vládou **Juana Manuela Santose**, nicméně vládní jednotky během vyjednávání nadále pokračují ve vojenských operacích, což lze považovat za jeden z největších rozdílů vůči jednáním v minulosti. Předmětem dialogu je šestibodový program, který zahrnuje pozemkovou reformu, právo na politickou participaci guerill, drogový průmysl, odškodnění obětí konfliktu, demilitarizaci rebelů a implementaci mírové dohody (BBC, 2014a).

Případná demilitarizace guerill a jejich začlenění zpět do společnosti bude přinášet nové výzvy kolumbijské společnosti, což vypovídá o komplikovaném charakteru konfliktu. Vedení FARC nicméně několikrát ukázalo, že o jednání stojí, a to i přes problémy, které v průběhu vznikají (Colombia Reports, 2014b).

3.1.3 Národní osvobozenecká armáda – ELN

ELN tvoří druhou nejsilnější levicovou guerillu v kolumbijském prostředí. Počátky jejího působení se datují rovněž do období 60. let 20. století, nicméně oproti FARC nikdy nedosáhla srovnatelné velikosti a relevance. Na vrcholu svých sil během 90. let se počet příslušníků ELN pohyboval okolo 5 000, zatímco nyní klesl zhruba na polovinu. Skupina se dlouhou dobu vyznačovala minimálním napojením na drogový průmysl a převážnou část zisků čerpala z únosů a vydírání. To bylo umocněno faktem, že působila v regionech bohatých na ropná naleziště. Během posledního desetiletí se vlivem vnitřních sporů a zesílené vládní ofenzívy ještě více vzdálila původnímu ideologickému podkladu a dnes se již plně zapojuje do kolumbijské drogové scény (Insight Crime, 2014b).

Od roku 2002 a nástupu prezidenta **Uribeho** byla ELN okolnostmi několikrát dohnána k jednacímu stolu, a to poprvé hned v roce 2002 na Kubě a v roce 2004 a 2005 v Mexiku, nicméně nikdy nebylo dosaženo dohody. V průběhu nového tisíciletí ji trápily především vnitřní spory, zvýšený tlak ze strany státu a do roku 2009 také nepřátelství s druhou guerillovou skupinou FARC. Od roku 2009 nicméně obě skupiny opět spolupracují (Armengol, 2013).

Nejnovější vývoj z poloviny letošního roku naznačuje, že by se ELN mohla přidat k probíhajícím mírovým jednáním na Kubě (BBC, 2014a), ačkoli realita posledních dní naznačuje, že se nedaří učinit potřebné kroky vpřed (Colombia Reports, 2014c).

3.1.4 Spojená sebeobrana Kolumbie – AUC

AUC je jako aktér vnitrostátního konfliktu v kolumbijském prostředí zcela

unikátní. Jedná se o pravicové paramilitární skupiny vznikající jako reakce na útoky a šikanu obyvatel ze strany levicových guerill. Dopady jejich působení jsou ovšem do velké míry srovnatelné s kriminální činností jejich protivníků (Smolíková, Smolík 2011). Drobné paramilitární skupiny vznikají již od 60. let, ale za hlavní impuls lze považovat turbulentní dekádu let 80., kdy probíhal intenzivní konflikt mezi narkobarony a guerillami o kontrolu nad pěstitelským územím a pašeráckými cestami (Hrabálek, 2006). V roce 1996 se jednotlivá paramilitární uskupení spojila do jednotného celku, známého jako AUC.

AUC se silně angažovalo v oblastech působení guerill, kde soupeřily o vliv a kontrolu nad drogovým průmyslem, nicméně paramilitáři byli v mnoha případech nepřímo podporováni státními jednotkami (Smolíková, Smolík, 2011). V povaze svého počínání sahali často ke stejně nekalým praktikám jako jejich oponenti. Za charakteristický teroristický akt pro paramilitární skupiny lze považovat masakr na civilním obyvatelstvu (Feldmann, Hinojosa 2009, s. 52). Pomocí čistek oslabovali podporu levicových seskupení a vraždili jejich sympatizanty. Hrůznost daného počínání dokládá nechvalně proslulý *masakr v Mapiripánu*, kdy příslušníci AUC za použití mačet a motorových pil zabili nejméně 30 civilistů (Colombia Journal, 2000).

V roce 2002, kdy nastoupil prezident **Uribe** do úřadu, vyhlásilo AUC jednostranné příměří, výměnou za žádné či minimální tresty pro její členy a s příslibem nevydání ke stíhání do Spojených států, kde by je čekaly přísné verdikty za napojení na obchod s drogami. Oficiální administrativa podmínky zčásti přijala a stanovila datum odzbrojení paramilitářů do roku 2005. K odzbrojení zhruba 27 000 jednotek nakonec došlo o rok později, tedy v roce 2006, a to kvůli průtahům při schvalování v kongresu (Smolíková, Smolík 2011). Proces odzbrojení provázely komplikace a menší seskupení začala operovat samostatně ještě před jeho ukončením. Jejich dopad na vnitřní konflikt je patrný dodnes a v mnohém kriminálním počínání mají díky absenci zastřešující organizace o to větší volnost (Insight Crime, 2014c).

Ačkoli lze těžko vnímat demilitarizaci paramilitářů jako negativní fenomén, přesto je zde prostor k obavám, a to především o dostatečnou integraci a úspěšné zařazení bývalých členů do společnosti. Tyto obavy se z části ukázaly jako oprávněné, neboť od zániku AUC došlo k hojnému růstu nových menších paramilitárních aktérů, kteří se s ještě větší intenzitou zaměřují na kriminální aktivity (Isacson, Poe, 2009).

3.2 Sekundární aktéři kolumbijského konfliktu

Sekundární aktéři kolumbijského konfliktu jsou vymezeni jako externí státy, které aktivně participovaly na dění v Kolumbii anebo jím byly přímo ovlivněny. Autoři se zaměřují na Spojené státy americké a na Venezuelu, neboť se jedná o relevantní aktéry v předestřeném časovém rámci práce.

3.2.1 Spojené státy americké

Pro pochopení vlivu Spojených států na kolumbijský konflikt je třeba se vrátit o několik let zpět před rok 2002, a to na přelom tisíciletí. Tehdejší prezident **Andrés Pastrana** podepsal v roce 1999 s prezidentem **Billm Clintem** takzvaný *Plan Colombia*, který stanovil rámec pro finanční výpomoc ve výši šesti miliard dolarů na boj proti obchodu s drogami a terorismem (Manrique, 2009). K pochopení tak rozsáhlého finančního a osobního zásahu je třeba zkoumat, jaké zájmy USA v Kolumbii prosazuje a čeho se snaží dosáhnout.

Jako první lze zmínit snahu ochránit vlastní energetické zájmy. Z Kolumbie putuje do Spojených států ropa a teroristické útoky na ropovody ohrožují energetickou stabilitu amerických států. V rámci *Plan Colombia* došlo k rozmístění tří amerických vojenských základů na území Kolumbie a jedna z nich se nachází v oblasti *Arauca*, kde brání úsek ropovodu *Caño Limón-Coveñas*, který byl častým terčem teroristických útoků (Manrique, 2009).

Druhým a neméně důležitým zájmem je boj proti drogovému průmyslu. Kolumbie je historicky jedním z největších producentů kokainu a zhruba 90 % veškerého dovezeného kokainu do Spojených států pochází právě z Kolumbie (GAO, 2009). Většina pěstitelských aktivit probíhá v těžce dostupných venkovských oblastech, které v mnoha případech ovládají guerilly, a kde státní aparát vykonává pouze omezenou autoritu. Spojené státy se snaží jak pasivně (pomocí posilování lokální moci), tak aktivně (pomocí dodávek herbicidů a techniky) poškodit a narušit drogový průmysl. Situaci komplikuje fakt, že odlehle oblasti jsou často na daném průmyslu ekonomicky závislé (ABColombia, 2014).

Třetím zájmem je pak posílení tradičně proamerické vlády, která spolupracuje v nadstandardní šíři se Spojenými státy. Příkladem může být zákon o vydávání kartelových baronů nebo vyjmutí nasazeného amerického personálu z lokální judikatury. V případě změny vlády ve prospěch levicových guerill se dá očekávat velmi tvrdý postoj vůči USA, které aktivně pomáhaly a pomáhají v boji proti nim (Manrique, 2009).

Kvůli svému nebyvale vysokému nasazení se stávají Spojené státy terčem

kritiky. Kroky americké vlády a forma pomoci, zaměřená především na vojenské a represivní řešení, se staly předmětem diskuze nejenom v Kolumbii, ale i na domácí americké scéně. Důvodů lze vidět hned několik, ale jako první stojí za zmínku ten, že i přes takto rozsáhlé zásahy se Spojeným státům obchod s drogami dlouho nedařilo výrazně narušit či poškodit (Manrique, 2009). Druhým faktorem je, že mezi Kolumbijci je vnímána americká intervence jako agresivní a zjednodušená. Vidí v ní především snahu USA zajistit své vlastní zájmy, zatímco zájmy populace státu zůstávají stranou. Problém s levicovými guerillami je celospolečenský a vyžaduje hlubší humanitární řešení než pouze vojenskou intervenci (Colombia Reports, 2013). Negativnímu vnímání americké pomoci přispělo i financování činnosti státní agentury DAS, která se za **Uribeho** administrativy postarala o několik skandálů spojených se státním násilím a omezováním svobod (Washington Post, 2011).

I přes jednotlivé kontroverze nelze přehlédnout fakt, že bez rozsáhlé finanční pomoci ze strany Spojených států by nebylo pro jednotlivé kolumbijské administrativy možné aplikovat své plány v plné šíři. Z toho vyplývá, že možná stabilizace vnitřní bezpečnosti za prezidentů **Uribeho** a **Santose** jimi byla z části podmíněna. Přesto je třeba jednotlivé kroky Spojených států analyzovat a identifikovat příčiny případného negativního vnímání mezi kolumbijskou populací.

3.2.2 Venezuela

Venezuela je jakožto sousedící stát Kolumbie jeden z důležitých aktérů vnitřního kolumbijského konfliktu. Výše uvedené země společně sdílí jazyk, historii a více než 2 000 km dlouhou hranici, která je dlouhodobě předmětem zájmu vnitřních aktérů kolumbijského konfliktu (Manrique, 2009). Zatímco Kolumbii považujeme za tradičního spojence Spojených států, Venezuela se stala pod nástupem **Huga Cháveze** v roce 1998 jedním z nejhlasitějších odpůrců „amerického imperialismu“, který vycházel z **Chávezovy** představy *Bolívarské revoluce*, jež připodobňuje vliv Spojených států ke koloniálním velmocem (Matějovská, 2010).

Pro pochopení vztahů mezi Kolumbií a Venezuelou je nutné rozumět i vztahům mezi Venezuelou a levicovými guerillovými skupinami nacházejícími se na kolumbijském území. Ty našly v **Chávezovi** ideologickou oporu, neboť prosazoval podobné postoje a názory a zároveň i strategickou podporu, díky čemuž mohly hledat za venezuelskými hranicemi útočiště v případě útoku kolumbijské armády (Council On Foreign Relations, 2014). Předmětem

spekulací zůstává, zda **Chávez** podporoval levicové guerilly i materiálně, nicméně některé důkazy tomu mohou nasvědčovat (Washington Post, 2010).

Mezi roky 2002 až 2012, jimý se tato práce věnuje, zažily vztahy mezi Kolumbií a Venezuelou několik obrátů. Za jeden z klíčových okamžiků lze považovat rok 2008, kdy došlo ke kontroverzní operaci *Phoenix*, při níž příslušníci elitního kolumbijského komanda zaútočili na pozice FARC za hranicemi Ekvádoru. Během operace se jim podařilo zabít vysoce postaveného důstojníka FARC, známého pod jménem **Raúl Reyes**, a zmocnit se elektronických zařízení, která poukazovala na spolupráci mezi FARC, Venezuelou a Ekvádorem. Útok vzbudil okamžitou odezvu, kdy Ekvádor vyhostil kolumbijské diplomaty a přerušil veškeré diplomatické styky. Prezident **Hugo Chávez** zareagoval se stejnou intenzitou, kdy stáhnul své diplomaty z Kolumbie a rozmístil několik vojenských jednotek na hranice. Za kontroverzní lze považovat i jeho prohlášení, že jakýkoli přeshraniční útok na pozice FARC ve Venezuele bude považovat za válečný akt. Takzvaná *andská krize*, jak se začal tento incident později nazývat, vyvrcholila veřejnou omluvou prezidenta **Uribeho** a později obnovením diplomatických vazeb s oběma zeměmi (Walser, 2008). V tomtéž roce se venezuelský prezident snažil o vyjednání propuštění unesených obětí FARC, nicméně jeho snahy nebyly vyslyšeny a později téhož roku **Chávez** veřejně odsoudil FARC a vyzval je ke složení zbraní (CNN, 2008).

K další diplomatické krizi došlo v roce 2010, kdy odcházející prezident **Uribe** přednesl před Organizací amerických států obvinění vůči Venezuele z přechovávání členů ELN a FARC, vycházející z analýzy dat z operace *Phoenix*. Na to zareagoval **Chávez** vypovězením diplomatických vztahů a ostrou kritikou. Krizi se podařilo vyřešit nově zvolenému prezidentovi **Juanu Manueli Santosovi**, a to plným obnovením diplomatických vazeb (The Guardian, 2010).

V současné době jsou vztahy mezi Venezuelou a Kolumbií vyrovnané. K drobné neshodě došlo po setkání prezidenta **Santose** s opozičním venezuelským kandidátem **Caprilessem**, který odmítal výsledky voleb, které proběhly po **Chávezově** smrti v roce 2013. I ta se však podařila vyřešit bez zjevných dlouhodobých následků (BBC, 2013).

4 Ekonomický vývoj od roku 2002 do roku 2012

Kolumbie prochází od roku 2002 postupným ekonomickým růstem, který je úzce spojen s vládními reformami, které měly za cíl modernizovat ekonomiku a

příspěvovat ji globálnímu trhu. Klíčovým faktorem pro růst byla i bezpečnostní stabilizace a velký potenciál v bohatých nalezištích přírodních zdrojů, které lákají zahraniční investice.

Kolumbie se stále potýká s určitými strukturálními problémy, které brání silnému růstu hrubého domácího produktu na obyvatele. V rámci Latinské Ameriky má jeden z největších rozdílů v rozdělení příjmů, což zanechává část populace pod hranicí chudoby. Stejně tak dlouhodobě zápasí s nedostatečnou infrastrukturou, která by podpořila produktivitu a ekonomický růst (OECD, 2010). Pozitivně lze vnímat fakt, že globální hospodářská krize v roce 2008 nezanechala na Kolumbii výraznější dopad, a to díky kontrolovanému domácímu finančnímu sektoru s malou závislostí na zahraničních rizikových zdrojích a rozvíjícímu se exportnímu potenciálu v oblasti surovin.

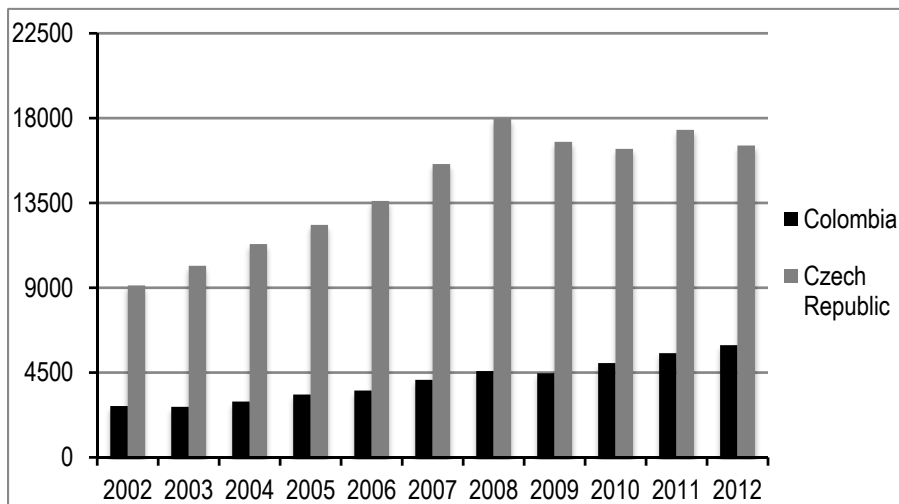
Současná administrativa se snaží svoji ekonomiku vystavět na fiskální odpovědnosti, která by měla zabránit negativním důsledkům čerpání komodit na celkovém hospodářství Kolumbie. Vychází z negativní historie, kdy prošla podobným obdobím v roce 1977 až 1984 s exportem kávy a v letech 1990 až 1998 s exportem ropy. Zisky z prodeje komodit by měly být rozděleny do zlepšení infrastruktury a inovací a k boji proti nezaměstnanosti (OECD, 2010).

V rámci analýzy ekonomických indikátorů autor vychází z veřejně dostupných dat *Skupiny Světové banky* (The World Bank, 2014), která porovnává s daty přístupnými z portálu Trading Economics (Trading Economics, 2014). Výsledky jsou rozloženy do grafu dle roční výkonnosti a srovnány s výsledky České republiky v tom samém časovém rozhraní. Jednotky jsou počítány v amerických dolarech dle aktuálního kurzu.

Náchylnost k negativním fenoménům spojených s těžbou nerostného bohatství autor měří na kvantifikaci poměru diverzifikace jednotlivých exportních položek a jejich procentuálního zastoupení na celkovém vývozu Kolumbie.

4.1 Celkový hrubý domáci produkt na obyvatele

Graf č. 1: Hrubý domáci produkt na obyvatele v USD

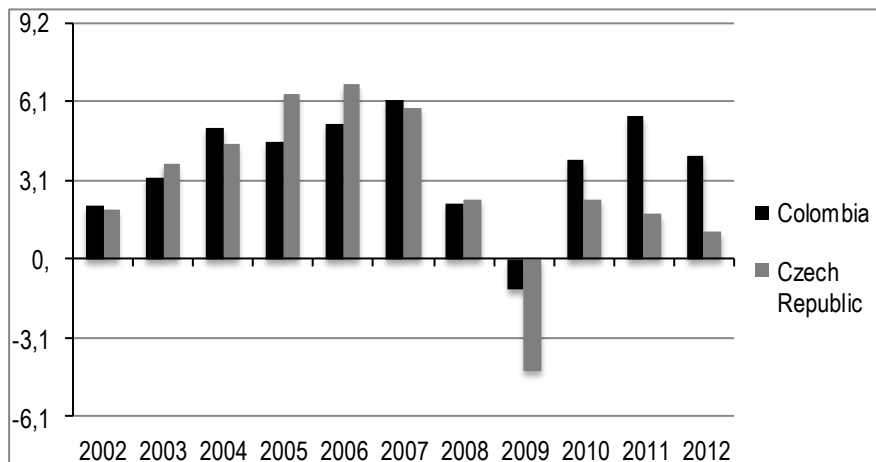

Zdroj: Autoři

Z grafu je patrné, že jak výkonnosť Kolumbie, tak výkonnosť Českej republiky v časovom rozmezí 2002 až 2012 celkove stoupala. Na obou ukazatelích se v roce 2008 projevila finanční krize, nicméně Kolumbie se z propadu dostává již v roce 2010, zatímco Českou republiku trápí od roku 2008 do roku 2012 ekonomická stagnace. I přes značný ekonomický posun stále vyprodukuje průměrný občan Kolumbie zhruba třetinový objem jako občan České republiky. Vzhledem k výrazně větší populaci Kolumbie se dá předpokládat, že bude při zachování růstové tendence v budoucnu větším trhem i ekonomikou. Již dnes je celkový hrubý domácí produkt Kolumbie vyšší než hrubý domácí produkt České republiky (Trading Economics, 2014).

4.2 Meziroční ekonomický růst

Graf č. 2: Meziroční ekonomický růst hrubého domácího produktu vyjádřený v procentech

Zdroj: Autoři

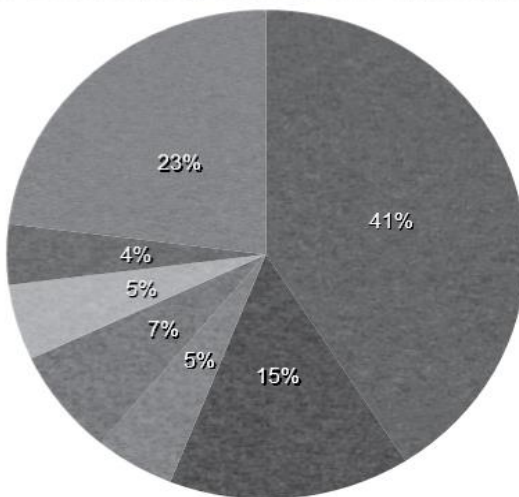
Na grafu číslo 2 je opět patrná celková vzestupná tendence hrubého domácího produktu. Stejně se projevila i finanční krize v roce 2008, s tím že do té doby byl růst hrubého domácího produktu obou zemí srovnatelný, následně však dochází k rychlejšímu růstovému tempu v případě Kolumbie. Příčinu je možné hledat v tom, že Kolumbie byla všeobecně méně zasažena finanční krizí (OECD, 2010).

4.3 Ekonomická diverzifikace exportu

Ekonomickou diverzifikace exportu Kolumbie představuje graf. č 3, ze kterého je patrná poměrně vysoká závislost Kolumbie na vývozu neobnovitelných surovin. Ty tvoří celkem 56 % celého exportu. Jednostranně směřující ekonomika by mohla znamenat v dlouhodobém časovém horizontu ekonomické problémy. Současná administrativa nicméně podniká kroky, které by neblahým jevům spojeným s těžbou surovin měly předejít (OECD, 2010).

Graf č. 3: Ekonomická diverzifikace znázorněná na rozložení exportu.

■ Ropa a deriváty ■ Uhlí ■ Zemědělské plodiny ■ Chemikálie ■ Káva ■ Zpracované potraviny a nápoje ■ Jiné

Zdroj: DANE, 2010. Jednotlivé komodity v grafu jsou seřazeny ve směru hodinových ručiček (41 %, ropa a deriváty, 15 % uhlí atd.)

4.4 Shrnutí ekonomických indikátorů

Na příkladu výše zmíněných ekonomických ukazatelů je vcelku jasně patrný trend zvyšující se hospodářské soběstačnosti a výkonnosti. Kolumbie má samozřejmě další problémy, které souvisí především s neefektivní správou daní, vysokou mírou nezaměstnanosti a rozšiřujícími se sociálními „nůžkami“ mezi chudými a bohatými (OECD, 2013). Na straně druhé má velký ekonomický potenciál, který by mohl vést k budoucí hospodářské prosperitě a stabilizaci.

Určité nebezpečí může představovat rozšiřující se závislost na vývozu neobnovitelných surovin, nicméně za tím účelem by bylo nutné provést širší výzkumnou činnost. Z dnešní perspektivy se zdá, že současná administrativa podniká zodpovědné kroky k potlačení šance vzniku negativních fenoménů spojených s těžbou surovin.

5 Bezpečnostní vývoj od roku 2002 do roku 2012

Jak již bylo předestřeno v předchozích kapitolách, vývoj vnitřního kolumbijského konfliktu je od roku 2002 významně určován bezprecedentně

tvrdým postojem **Uribeho** administrativy vůči levicovým guerillám. Efektivní vykonávání obranné a bezpečnostní politiky v rámci dlouhodobější strategie známé jako *Plan Patriota* výrazně snižovalo manévrovací prostor rebelů. Díky dohodě o demilitarizaci se zastřešující paramilitární skupinou AUC zároveň dochází v roce 2006 k posunutí jednoho z hlavních aktérů konfliktu mimo hlavní scénu. Menší paramilitární celky se nicméně formovaly nadále. Pokud bude hodnocena **Uribeho** politika čistě z úhlu konsolidace moci a stabilizace vnitřního konfliktu, pak mu nelze upřít úspěchy. Během let 2002 až 2010 dokázal snížit počty rebelů na více jak polovinu a obnovit státní autoritu v oblastech dříve ovládaných rebely. Na druhé straně stojí kontroverzní aféry, které ukázaly na propojení vládních složek a paramilitárů při potlačování lidských práv a **Uribeho** snaha pozměnit ústavu za účelem možnosti participace na úřadu ve třetím po sobě jdoucím období (Colombia Reports, 2011).

Jeho nástupce, **Juan Manuel Santos**, pokračoval v podobně tvrdém přístupu vůči guerillám, ale ukázal se jako větší diplomat, především ve vztahu k zahraničním aktérům, jako je Venezuela či Ekvádor, s kterými obnovil diplomatické vztahy. Po dvou letech v úřadu nakonec zasedl k jednacímu stolu i s největší guerillovou skupinou FARC, s kterou jedná o jejím začlenění zpět do společnosti a participaci na politické moci (BBC, 2014a).

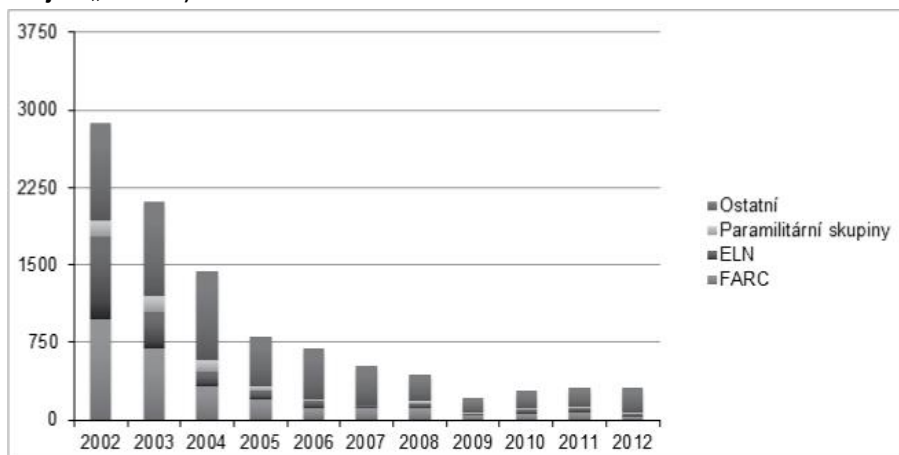
Je nutné zmínit i vliv sekundárních aktérů, neboť Spojené státy americké hrály klíčovou roli v prosazení výše zmíněných politik kolumbijskou administrativou. Kolumbie je dlouhodobý spojenec Spojených států v regionu a jejich vřelý vztah se projevil například při *andské krizi*, kdy dostala Kolumbie bezpečnostní záruky pro případ konfliktu se svými sousedy, a to přímo od úřadujícího prezidenta **George Walkera Bushe** (Walser, 2008).

Jako hlavní nástroj vlivu spojených států lze považovat finanční pomoc vycházející z *Plan Colombia*, skrze který byla kolumbijská vláda podporována, a to především ve vojenských a policejních ohledech. Cílem amerických zásahů bylo poškodit drogový průmysl a stabilizovat bezpečnost. Míra vlivu *Plánu Kolumbie* na celkovém zlepšení vnitropolitické situace je předmětem debat. Někteří autoři poukazují na opačný účinek zahraničního financování a umožňují nahlédnout do složité problematiky určování dopadů vnějších zásahů (Dube, Naidu, 2010). V kontextu této práce je důležité vnímat, že vnější finanční pomoc umožňovala kolumbijské vládě alokovat vlastní zdroje do rozvinutí potřebné ekonomické infrastruktury, vedoucí k větší prosperitě a ekonomické stabilizaci, což by v souladu s předestřenou teorií mělo ústít ve zlepšení vnitřní bezpečnosti.

Celkově lze období let 2002 až 2012 hodnotit jako období stabilizace vnitřní bezpečnostní situace, jak ostatně ukazují například snížené počty teroristických útoků na kolumbijském území (Feldmann, Hinojosa, 2009). Pro potřeby této práce jsou klíčové statistiky počtu vykonaných únosů a míra vražd na 100 000 obyvatel v letech 2002 až 2012. Autoři čerpají data z oficiálních statistik portálu UN Data (Un Data, 2014), portálu Insight Crime zaměřujícího se na kriminální zločinnost v kontextu Latinské Ameriky (Insight Crime, 2012), (Insight Crime, 2013) a portálu Colombia Reports (Colombia Reports, 2012a), (Colombia Reports, 2014).

5.1 Počet únosů

Graf č. 4: Počet únosů a zastoupení jednotlivých aktérů (graf odshora vždy začíná údajem „ostatní“).

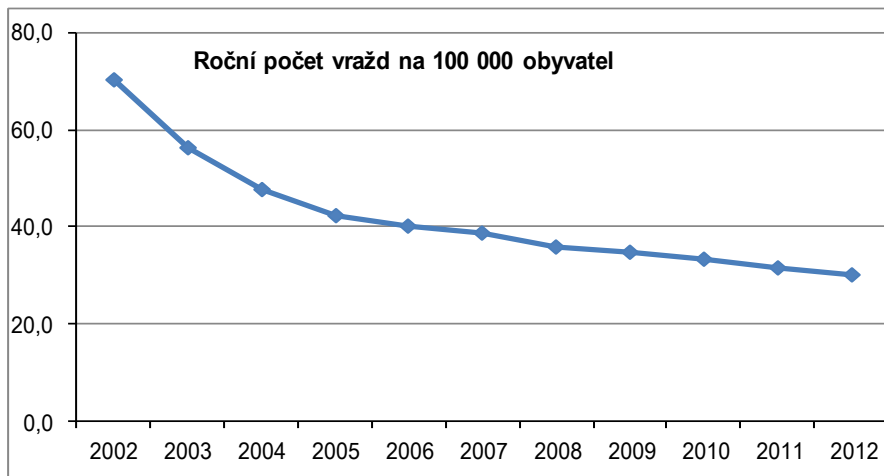

Zdroj: Autoři

Graf č. 4 zobrazuje data od roku 2002, tedy v momentu, kdy je celkový počet únosů 2 882 a v porovnání s následujícími lety dosahuje historického vrcholu. Naopak pozitivně nejnižší výsledek přináší rok 2009, kdy došlo „pouze“ ke 213 únosům. Všeobecný trend je nicméně zcela patrný, tedy dá se s jistotou tvrdit, že od roku 2002 dochází k dramatickému úbytku celkového počtu únosů. Od roku 2010 je vidět mírná rostoucí tendence, nicméně po započítání mírových jednání se skupinou FARC v roce 2012 došlo opět ke snížení o 23 % (Colombia Reports, 2012).

5.2 Roční počet vražd na 100 000 obyvatel

Graf č. 5: Roční počet vražd na 100 000 obyvatel

Zdroj: Autoři

Podobně jako u míry únosů i míra vražd naznačuje klesající trend. Za zmínku stojí fakt, že ačkoli je tendence grafu na první pohled pozitivní, cifry, ve kterých se ve skutečnosti pohybuje, tolik kladné nejsou. Opět je vhodné srovnání, kde Česká republika se svou 1,6 vraždy na 100 000 obyvatel přináší komparaci a osvětlení na kolumbijských 30,4. Tím autoři nechtějí zlehčovat fakt, že se Kolumbie dostává na hranice dlouhodobých historických minim, a to lze vnímat zcela určitě pozitivně (Insight Crime, 2012).

5.3 Shrnutí bezpečnostních indikátorů

Analýza sledovaných bezpečnostních indikátorů odhaluje pozitivní směr v rámci kolumbijské vnitřní bezpečnosti. Jak únosy, tak míra vražd jsou fenomény, které se dlouhou dobu spojovaly s kolumbijským prostředím a oslabovaly autoritu a integritu státního aparátu. Jestliže došlo k tak výraznému úbytku, jak naznačují výše uvedená data, pak lze usuzovat, že Kolumbie skutečně prochází v letech 2002 až 2012 stabilizací bezpečnosti. Podobnou klesající tendenci lze vysledovat i na jiných násilných a teroristických činech, což mluví ve prospěch výzkumu (Feldmann, Hinojosa, 2009).

6 Srovnání primárních dat výzkumu

Hlavní výzkumná otázka se ptá: *Jaký je vztah mezi vybranými bezpečnostními a ekonomickými indikátory?* Jako možné odpovědi se nabízí buď *přímá* či *nepřímá* úměra, s tím že *přímá* úměra by byla v rozporu s výchozí **Collierovou** teorií, zatímco *úměra nepřímá* by byla s touto teorií v souladu.

Při sledování proměnných v rozmezí roku 2002 až 2012 dochází autoři k následujícím zjištěním:

- *Ekonomické indikátory*, mezi které patří hodnota hrubého domácího produktu na obyvatele a meziroční procentní růst hrubého domácího produktu, prokazují jednoznačně *rostoucí tendenci*.
- *Bezpečnostní indikátory*, mezi které patří počet únosů a míra vražd na 100 000 obyvatel, vykazují jednoznačnou *klesající tendenci*.

Mezi vybranými bezpečnostními a ekonomickými indikátory je vztah *nepřímé* úměry, což je v souladu s **Collierovou** teorií na konkrétním případě Kolumbie v rámci představených proměnných. Jak již bylo řečeno v předešlé kapitole, i další data naznačují soulad s výstupem primární analýzy, tedy že došlo v průběhu let 2002 až 2012 ke snížení násilností a bezpečnostní nestability a zvýšení hospodářské výkonnosti. Takový vývoj je pro Kolumbii zcela jistě pozitivní.

Závěr

V práci na téma vývoj vnitřní bezpečnostní situace v Kolumbii od roku 2002 do roku 2012 se autoři pokusili odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, tedy *jaký je vztah mezi sledovanými bezpečnostními a ekonomickým indikátory ve výše uvedeném časovém rozpětí*. Za bezpečnostní indikátory autoři zvolili *roční míru vražd na 100 000 obyvatel a počet únosů*. Z hlediska ekonomických ukazatelů sledovali *roční statistiky hrubého domácího produktu na obyvatele a procentuální meziroční růst hrubého domácího produktu*. Pomocí analýzy dat se autorům podařilo rozložit výše zmíněné proměnné na roční bázi a vizualizovat je do grafů. Po vzájemném srovnání došli autoři k závěru, že mezi jednotlivými indikátory je vztah *nepřímé* úměry. Od roku 2002 lze sledovat zvyšující se ekonomickou výkonnost a klesající počet násilností a projevů vnitřního konfliktu. Takový výsledek je v souladu s předestřenou teorií prof. ekonomie **Paula Colliera**, o jejíž rámec se práce opírá.

Autoři doplňují práci podrobným popisem jednotlivých aktérů vnitřního kolumbijského konfliktu, a to především z perspektivy let 2002 až 2012. Aktéry

autoři rozdělují na primární, tedy přímé účastníky konfliktu, a aktéry sekundární, což jsou jiné státy, konkrétně tedy Venezuela a Spojené státy americké. Pochopení jednotlivých aktérů a jejich zájmů je dle autorů klíčové k pochopení dynamiky a formy kolumbijského konfliktu. Kontext posledních desetiletí ukazuje, že původně ideologické organizace jako FARC či ELN byly transformovány vleklým konfliktem a zapojením do drogového průmyslu ve víceméně kriminální a teroristické organizace s minimální podporou obyvatelstva. Podobně je tomu u pravicových paramilitárů, kteří i přes rozpuštění zastřešující organizace AUC stále operují na kolumbijském území. Oficiální kolumbijská vláda se naopak formuje, především pod vedením současného prezidenta **Juana Manuela Santose**, jako progresivní a otevřená. Kolumbie obnovila diplomatické styky se svými sousedy, aktivně participuje na globalizaci a otevření svých hranic zahraničním investicím a světovému trhu. Zároveň se administrativám posledních dvou prezidentů podařilo zasadit silné rány do povstaleckých skupin, načež nyní společně jednají o konečném složení zbraní a nastolení míru.

A jako poslední část se autoři ve své práci zabývají procentuálním rozdělením kolumbijského exportu a závislostí na vývozu neobnovitelných surovin. Analýza dat ukázala, že více než 50 % kolumbijského exportu tvoří právě čerpané suroviny. Autoři vyzdvihují obavu nad budoucím ekonomickým vývojem. Zároveň však poukazují na kroky současné administrativy, která se snaží negativním fenoménům, spojených se závislostí na těžbě, předejít.

Literatura:

- Alternet. 2008. *Chavez's Call for FARC Disarmament Takes Washington By Surprise* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: http://www.alternet.org/story/87821/chavez's_call_for_farc_disarmament_takes_washington_by_surprise.
- ARMENGOL, F. V. 2013. A possible peace process with ELN in Colombia [online]. *Norwegian Peacebuilding Resource Center*, 2013. Dostupné na internete: http://www.peacebuilding.no/var/ezflow_site/storage/original/application/6fbc91d2529b493119d3d26a1be9b6e6.pdf.
- BBC. 2011. *Colombia President scraps spy agency after scandals* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-15533091>.

- BBC. 2013. *Venezuela and Colombia agree to mend strained relations* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-23415378>.
- BBC. 2014a. *Q&A: Colombia peace talks* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-19875363>.
- BBC. 2014b. *Colombia vote: Santos re-elected as president* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-27862555>.
- BENSTED, R. 2011. A critique of Paul Collier's 'greed and grievance' thesis of civil war [online]. *African Security Review*. 2011. Dostupné na internete: http://www.academia.edu/958457/A_critique_of_Paul_Colliers_greed_and_grievance_thesis_of_civil_war.
- BISOGNO, E. GIBBONS, J. et al. 2013. *Global Study on Homicide, Trends, Contexts, Data* [online]. Vídeň: United Nations Office On Drugs and Crimes. ISBN: 9789210542050. Dostupné na internete: http://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf.
- Business Dictionary. 2014. *Gross Domestic Product* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.businessdictionary.com/definition/gross-domestic-product-GDP.html>.
- CNN. 2008. *Chavez urges FARC to end struggle* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.cicte.oas.org/rev/en/about/News/2008/CICTE%20News%2013-2008-1.pdf>.
- CNN. 2010. *Colombia and Ecuador agree to reestablish full diplomatic ties* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://edition.cnn.com/2010/WORLD/americas/11/26/colombia.ecuador/>.
- COLLIER, P. 2009. *Miliarda nejchudších*. Praha: Vyšehrad, 2009. 224. ISBN: 978-80-7429-010-7.
- Colombia Journal. 2000. *The Massacre at Mapiripán* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://colombiajournal.org/colombia6.htm>
- Colombia Reports. 2009. *Colombia's Dirty War: 'Chuzadas' and the future of the DAS* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/colombias-dirty-war-chuzadas-and-the-future-of-the-das/>.
- Colombia Reports. 2010. *Profiles: Juan Manuel Santos* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/profile-juan-manuel-santos/>.
- Colombia Reports. 2011. *Profiles: Alvaro Uribe* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/alvaro-uribe/>.

- Colombia Reports. 2012a. *Colombia kidnapping statistics 1980-present* [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/colombia-kidnapping-statistics/>.
- Colombia Reports. 2012b. *Colombia, FARC sign deal to start peace talks: Telesur* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/colombia-farc-sign-deal-to-start-peace-talks-telesur/>.
- Colombia Reports. 2013. *50 Years of U.S. Intervention in Colombia II* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/94669/>.
- Colombia Reports. 2014a. *Alvaro Uribe approval ratings* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/alvaro-uribe-approval-ratings/>.
- Colombia Reports. 2014b. *Colombia peace talks delegations announce resumption of negotiations* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/colombia-peace-talks-negotiators-announce-resumption-negotiations/>.
- Colombia Reports. 2014c. *ELN says peace talks with Santos administration are deadlocked* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/eln-says-peace-talks-santos-administration-deadlocked/>.
- Colombia Reports. 2014d. *Colombia's murder rate lowest in 10 years: govt report* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://colombiareports.co/homicide-rate-lowers-colombia/>.
- Council On Foreign Relations. 2014. *FARC, ELN: Colombia's Left Wing Guerillas* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.cfr.org/colombia/farc-eln-colombias-left-wing-guerrillas/p9272>.
- CUBIDES, FERNANDO. 2001. From Private to Public Violence: The Paramilitaries. In: *Violence in Colombia 1990–2000: Waging War and Negotiating Peace*. (eds.). BERGQUIST, CH. PENARANDA, R. GONZALO S. Wilmington: SR Books. ISBN: 978-0842028707.
- DUBE, O. NAIDU, S. 2010. U.S. Military Aid on Political Conflict in Colombia [online]. *Center for Global Development*, 2010. Dostupné na internete: http://www.cgdev.org/files/1423498_file_Dube_Naidu_Military_Aid_FINAL.pdf.
- Encyklopedia Britannica. 2014. *Colombia* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/126016/Colombia/25352/The-economy>.

- FELDMANN, A. HINOJOSA, V. 2009. Terrorism in Colombia: Logic and Sources of a Multidimensional and Ubiquitous Phenomenon. *Terrorism and Political Violence*, 21:1. ISSN: 1556-1836.
- Frontline. 2014. The Colombian Cartels [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/drugs/business/inside/colombian.html>.
- GAO. 2009. *Drug Control: U.S. Counternarcotics Cooperation with Venezuela Has Declined* [online]. *Report to the Ranking Member, Committee on Foreign Relations, U.S. Senate*. s. 4. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.gao.gov/assets/300/292722.pdf>.
- HRABÁLEK, M. 2006. Kolumbie: Uribe a čtyři roky „demokratické bezpečnosti“ [online]. *Rexter*, č. 1, 2006. ISSN 1214-7737. Dostupné na internete: <http://www.rexter.cz/kolumbie-uribe-a-ctyri-roky-%E2%80%99Edemocraticke-bezpecnosti%E2%80%99C/2006/05/01/>.
- HRABÁLEK, M. 2007. Organizovaný zločin v Kolumbii. In SMOLÍK, J. ŠMÍD, T. VAŘURA, V. (eds.). *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN: 978-80-210-4438-8.
- CHAVLA, S. LE PICHON, T. et al. 2011. *Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organized crimes* [online]. Viděn: United Nations Office On Drugs and Crimes. ISBN: 9210551672. Dostupné na internete: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/Illicit_financial_flows_2011_web.pdf.
- Insight Crime. 2012. *Colombia Yearly Homicide Rate Sees 7% Drop* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.insightcrime.org/news-briefs/colombia-yearly-homicide-rate-sees-7-drop>.
- Insight Crime. 2013. *Kidnappings Plummet as Colombia's Conflict Changes* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.insightcrime.org/news-briefs/kidnappings-plummet-as-colombias-conflict-changes>.
- Insight Crime. 2014a. *FARC profile* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/farc-profile>.
- Insight Crime. 2014b. *ELN profile* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/eln-profile?highlight=WyJlbG4iLCJlbG4ncyIsImVsbiciXQ==>.
- Insight Crime. 2014c. *AUC profile* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.insightcrime.org/colombia-organized-crime-news/auc-profile?highlight=WyJhdWMiLCJhdWMncyJd>.

- Investopedia. 2014. *Gross Domestic Product Per Capita* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.investopedia.com/terms/p/per-capita-gdp.asp>.
- ISACSON, A. POE, A. 2009. After Plan Colombia: Evaluating "Integrated Action," the next phase of U.S. assistance [online]. *International Policy Report*, 2009. ISSN 0738-6508. Dostupné na internete: http://ccai-colombia.org/files/primarydocs/091203_col.pdf.
- JONGMAN, A. SCHMID, A. STOHL, M. 1988. *Political Terrorism: A New Guide to Actors, Authors, Concepts, Data Bases, Theories, and Literature*. New Brunswick: Transaction Books. 700. ISBN: 978-1-4128-0469-1.
- MANRIQUE, J. 2008. *U. S. and Colombia: A Growing Military Intervention* [online]. Cambridge: MIT Center For International Studies, 2008, 08. Dostupné na internete: http://web.mit.edu/cis/pdf/Audit_12_08_Manrique.pdf.
- MAREŠ, M. 2004. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii [online]. *Obrana a strategie*. 2004, 01. ISSN 1802-7199. Dostupné na internete: http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2004/1-2004/vymezeni-pojmu-terorismus-valka-a-guerilla-v-soudobe-bezpecnostni-terminologii.html#.UOiGam_8KSo.
- MARKS, T. 2005. *Sustainability of Colombian Military/Strategic Support for „Democratic Security* [online]. Carlisle: Strategic Studies Institut. 37. ISBN 1-58487-212-8. Dostupné na internete: <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/PUB610.pdf>.
- MATĚJOVSKÁ, Z. 2010. *Socialismus 21. století v programu a praktické politice Huga Cháveze*. Praha: VŠE (diplomová práce).
- MAURICIO, S. 2000. *Income Inequality in Colombia*. Washington DC: Graduate School of Economic Sciences. 257.
- Money Terms. 2014. *Dutch Disease* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://moneyterms.co.uk/dutch-disease/>.
- NEUMAYER, E. 2004. Does the "Resource Curse" hold for Growth in Genuine Income as Well? [online]. *World Development* 32, No. 10. ISSN: 0305-750X. Dostupné na internete: [http://www.lse.ac.uk/geographyandenvironment/whoswho/profiles/neumayer/pdf/article%20in%20world%20development%20\(resource%20curse\).pdf](http://www.lse.ac.uk/geographyandenvironment/whoswho/profiles/neumayer/pdf/article%20in%20world%20development%20(resource%20curse).pdf).
- Noche y niebla [online]. 2014. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: <http://www.nocheyniebla.org/>.
- OECD. 2010. *Colombia Economic Assessment* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.oecd.org/economy/surveys/46797800.pdf>.

- Portál ABColombia [online]. 2014. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.abcolombia.org.uk/mainpage.asp?mainid=76>.
- Portál ColombianPeace [online]. 2013. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: www.colombianpeace.org.
- Portál Dane [online]. 2010. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.dane.gov.co>.
- Portál OECD. 2013. *Economic Assessment of Colombia 2013* [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: <http://www.oecd.org/eco/surveys/colombia2013.htm>.
- Portál Operation Jaque [online]. 2008. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://operationjaque.com>.
- Portál Princeton University [online]. 2014. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: http://www.princeton.edu/~achaney/tmve/wiki100k/docs/Government_of_Colombia.html.
- Portál The World Bank [online]. 2014. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://data.worldbank.org>.
- Portál TradingEconomics [online]. 2014. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: www.tradingeconomics.com.
- Portál Un Data [online]. 2013. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: <http://data.un.org/>.
- Portál Wikimedia Commons [online]. 2013. [cit. 2014-11-22]. Dostupné na internete: http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page.
- Sekuritáci. 2013. *FARC vs. Colombia through the eyes of the affected* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.sekuritaci.cz/farc-vs-colombia-through-the-eyes-of-the-affected/>.
- SMOLÍKOVÁ, S. SMOLÍK, J. 2011. Aktéři kolumbijského obchodu s drogami: vývoj a proměny [online]. *Obrana a strategie*. 2011, 01. ISSN 1802-7199. Dostupné na internete: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2011/clanky/akteri-kolumbijskeho-obchodu-s-drogami-vyvoj-a-promeny.html#Uo3faMRWYsQ>.
- Stanford University. 2012a. *United Self-Defense Forces of Colombia* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/85>.
- Stanford University. 2012b. *Revolutionary Armed Forces of Colombia - People's Army* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/89>.

- The Guardian. 2010. *Venezuela and Colombia agree to renew diplomatic ties* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.theguardian.com/world/2010/aug/11/venezuela-colombia-agree-renew-diplomatic-ties>.
- U.S. Department of State. 2013. *U.S. Relations With Colombia* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35754.htm>.
- USAID country profile. 2014. *Colombia* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: http://usaidlandtenure.net/sites/default/files/country-profiles/full-reports/USAID_Land_Tenure_Colombia_Profile.pdf.
- VARGAS, R. 1999. The Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC) and the Illicit Drug Trade. *Drugs and Democracy* [online]. 1999. Dostupné na internete: <http://www.tni.org/briefing/revolutionary-armed-forces-colombia-farc-and-illicit-drug-trade?context=595>.
- WALSER, R. 2008. The Crisis in the Andes: Ecuador, Colombia, and Venezuela [online]. *The Heritage Foundation*, 2008, č 1080. Dostupné na internete: <http://www.heritage.org/research/lecture/the-crisis-in-the-andes-ecuador-colombia-and-venezuela>
- Washington Post. 2010. *Colombia proves again that Venezuela is harboring FARC terrorists* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/07/29/AR2010072905211.html>.
- Washington Post. 2011. *U.S. aid implicated in abuses of power in Colombia* [online]. [cit. 2014-12-06]. Dostupné na internete: http://www.washingtonpost.com/national/national-security/us-aid-implicated-in-abuses-of-power-in-colombia/2011/06/21/gIQABrZpSJ_story.html.
- Washington Post. 2013. *Covert Actions in Colombia* [online]. [cit. 2014-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.washingtonpost.com/sf/investigative/2013/12/21/covert-action-in-colombia/>.